ਅਜ–ਕਲ
ਦੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਨਸਰ

G 314

ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ :

ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਬੀ. ਏ., ਐਲ ਐਲ. ਬੀ

ਐਡੀਟਰ – "ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿੱਤ"

112

SARDAR DYAL SINGH LAHORE LIBRARY

ਲਾਹੌਰ

ਮਾਡਰਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

੨੬–ਮੈਕਲੋਡ ਰੋਡ,

891.4274
J 92 ਅ
31717

ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ– ੧੯੪੬

ਮੁਲ–ਦੋ ਰੁਪਏ

ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ – ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੀ. ਏ., ਐਲ ਐਲ. ਬੀ,
ਆਸ਼ਾ ਆਰਟ ਪ੍ਰੈਸ, ੨੬-ਮੈਕਲੋਡ ਰੋਡ, ਲਾਹੌਰ :
ਫ਼ੋਨ : ੨੩੩੯.

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ
ਨੂੰ

ਸੂਚੀ

ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ	ਲੋਕ ਭਰਮ	੧੭
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੁਰਮੁਖ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ	ਬਦਲਦੀ ਦੁਨੀਆਂ	੨੫
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜੋਧ ਸਿੰਘ	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ	੩੦
ਲਾ: ਰਾਮ ਚੰਦ ਮਨਚੰਦਾ	ਕਿੜਾਣਾ ਬਾਰ	੩੯
ਐਸ. ਹਬੀਬ ਉੱਲਾ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ਾਰੂਕੀ	ਅਰਬ ਦੇਸ	੪੬
ਸ: ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ	ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਖ਼ਲਾਸੀ	੫੩
ਸ: ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼	ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ	੬੫
ਮੁਨਸ਼ੀ ਮੌਲਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਕੁਸ਼ਤਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ	੬੮
ਲਾ: ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ	ਬੀਮਾਂ ਏਜੰਟ	੭੮
ਡਾ: ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ	ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਮਾਰਾ	੮੬
ਸ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਆਜ਼ਾਦ'	ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਤ	੯੫
ਬੀਬੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ	ਪਤੀ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ	੧੦੦
ਮਿਸਟਰ ਜੀ. ਐਸ. ਖੋਸਲਾ	ਸੁਖੱਲਾ ਵਿਆਹ	੧੧੦
ਸ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ	ਅਗਾਂਹ-ਵਧੂ ਸਾਹਿਤ ਕੀ ਹੈ ?	੧੨੫
ਸ: ਨਰਿੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੋਚ	ਨੋਬਲ ਪਰਾਈਜ਼	੧੩੨
ਸ: ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ	ਸਾਡਾ ਪਹਿਰਾਵਾ	੧੩੮

ਮੁਖ-ਬੰਦ

ਸਾਹਿੱਤ ਕੀ ਹੈ ?

ਸਾਹਿੱਤ ਦਾ ਵੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਂਗ, ਨਿਰਨਾ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਔਖਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਗਿਣੇ ਮਿਥੇ ਹਿਸਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ—ਕਿ ਫ਼ਲਾਣੇ ਫ਼ਲਾਣੇ ਅੰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਸਾਹਿਤ ਹੈ ਤੇ ਫ਼ਲਾਣੇ ਫ਼ਲਾਣੇ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ—ਇਕ ਕਠਨ ਜਿਹੀ ਗਲ ਏ। ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ—ਸਾਹਿਤ ਮਨੁਖੀ ਮਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਏ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਹਦ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਮਨੁਖੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ—ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜ਼ਬਾਨੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਗੀਤ) ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ—ਸਾਹਿਤ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਤਿੰਨਾਂ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (੧) ਸ਼ਬਦ, (੨) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ, ਤੇ (੩) ਲਿਖਣ-ਢੰਗ। ਇਕ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿੱਤਕਾਰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਿਤ੍ਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਝ ਬਾਰੇ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀਆਂ ਸਬੰਧੀ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਏ ਅਸਰ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਅਸਲ ਸਾਹਿਤ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚਿਤ੍ਰਦਾ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਅਮਰ ਸਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.